

Nr 22.

Ankom till Riksdagens kansli den 8 mars 1910 kl. 3,30 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om förbud mot handel med tobaksvaror å restauranter och kaféer under sådan tid då tobaksbod skall hållas stängd enligt lagen angående förbud mot handels idkande å söckendag utöfver viss tid.

Uti en inom Andra kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, nr 158, har herr *J. Hasselquist* anfört följande:

»Vid föregående års riksdag framlades af K. M:t proposition angående förbud mot handels idkande å söckendag utöfver viss tid, hvilken proposition af Riksdagen, efter vissa inskränkningar med afseende å lagens giltighetsområde, bifölls.

Mot de sålunda antagna lagbestämmelserna, hvilka komma att under år 1910 träda i tillämpning, framställdes redan under propositionens behandling i Riksdagen såväl till lagutskottet som till K. M:t från Sveriges tobakshandlares riksförbund och andra föreningar för cigarr- och tobakshandlare vissa anmärkningar och yrkanden, hvilka afsågo, att K. M:ts förslag ej skulle af Riksdagen godkännas, sådant det förelåg i K. M:ts proposition, 'utan endast i den form, att förbudet äfven måtte komma att gälla kaféer, restauranter, rakstugor m. fl. samt gatuhandeln äfven å hvardagar under tider, då cigarrbutikerna enligt eventuell lag måste hållas stängda.'

Då den nya lagen ger innehafvare af kaféer och restauranter rätt att tillhandahålla tobaksvaror under tid, då tobaksbod måste hållas stängd, medför detta för tobakshandelns idkare stora faror, i det att tobakshandeln kommer att öfverflyttas till innehafvarna af kaféer och restauranter.

Denna konkurrens blir så mycket svårare för tobakshandlarna att utvärda, som dessa serveringar få hållas öppna till sent på nätterna. Isyn-

Bih. till Riksd. Prot. 1910. 7 Saml. 20 Häft. (Nr 22.)

nerhet lära kaffeinnehafvarna redan ha börjat rusta sig för att bedriva tobakshandeln i större utsträckning än hittills. Det borde med all rätt kunna anses oriktigt att på sätt här komme att ske, gynna denna serveringarnas tobakshandel på tobakshandlarnas bekostnad. Detta nya sakernas tillstånd skall naturligtvis komma att i hög grad rubba tobakshandlarnas, särskildt de mindres ställning och existensmöjligheter, såvida ej några lagbestämmelser, i syfte, att skydda deras näring, komma att införas.

Detta tobakshandlarnas kraf har också vunnit erkännande i själfva den kungl. propositionen till 1909 års Riksdag, däri det yttras i statsrådets, justitieministern Albert Petersson, andragande till statsrådsprotokollet af den 26 februari 1909: 'Mer befogad förefaller cigarrhandlarnas anmärkning mot den konkurrens, som bjudes dem i de fall, då, enligt hvad i förenämnda framställningar till K. M:t uppgifves, å restauranter, kaféer, automatrestauranter o. s. v. från särskildt lager eller särskild försäljningsplats skulle drifvas fullständig handel med tobaksvaror och försäljning ske äfven till personer, som där icke intagit någon förtäring. Huruvida icke sådan handel bör kunna förhindras redan med stöd af nu gällande lagstiftning förefaller ovist.'

Genom sedan dess gifna prejudikat har utrönts, att sådan försäljning af tobaksvaror ej kan med nu gällande lag förhindras. Öfverståthållare-ämbetet i Stockholm har nämligen i utslag af den 31 oktober 1908 resolverat, att innehafvare af restauranter ha rätt att till gäster, som intaga förtäring, försälja tobaksvaror.

Att behovet af att något häremot göres, redan insetts, bestyrkes af ett yttrande i lagutskottet af hr Lindhagen vid frågans behandling, då han anförde: 'Det synes böra tillses, att den försäljning af tobak, som sker å restauranter, automater och kaféer, helst alltid äger rum endast till dem, som där intaga någon förtäring. Det antydes ock i den kungl. propositionen, att något bör göras häremot, eventuellt genom ny lagstiftning i den mån sådan handel ej kan förhindras redan med stöd af nu gällande lag. En sådan lagstiftning borde dock ha trädt i kraft samtidigt med den nu föreslagna. Då så ej blir förhållandet hade en framställning i ämnet från Riksdagen till K. M:t varit på sin plats. Men då någon motion därom ej blifvit väckt, hvilket från min sida i följd af myckna göromål försummats, så återstår endast att inskränka sig till ett uttalande af den förhoppningen, att K. M:t af eget initiativ tar frågan om hand och förelägger den för nästa Riksdag.'

Då något förslag härom från K. M:t måhända ej är att i denna fråga förvänta och på grund af det föregående tillåter jag mig hemställa, att Riksdagen måtte besluta, att handel med tobaksvaror å restauranter, kaféer, automatrestauranter o. s. v. måtte förbjudas å sådana tider, då tobaksbod enligt den nyantagna lagen skall hållas stängd.»

Såsom motionären erinrat, uttalades under den förberedande behandlingen af frågan om den lagstiftning, som resulterade i lagen den 5 juni 1909 angående förbud mot handels idkande å söckendag utöfver viss tid, från cigarr- och tobakshandlare såsom önskemål, att cigarr- och tobaksaffärerna antingen helt undantoges från nämnda lagstiftning eller ock, om så ej blefve fallet, att särskilda anstalter träffades till deras förmån. Sälunda hemställdes, att gatuhandel med tobaksvaror måtte förbjudas under tider, då cigarrbutikerna måste hållas stängda. I denna del tillmötesgick den omförmälda lagstiftningen alla kraf. Vidare gjordes gällande, att en bestämmelse om viss stängningstid för cigarrbutiker vore en orättvisa, så länge försäljning af tobaksvaror på restauranger och kaféer finge fortgå till klockan tolf och senare på natten.

*Utskottets
yttrande.*

Föredragande departementschefen anförde till det statsrådsprotokoll, som åtföljde propositionen till Riksdagen angående berörda lag — efter att hafva framhållit, att skäl talade för rätt till öppenhållande af cigarrbutiker längre på aftonen än som för andra bodar var erforderligt, en rätt som äfven blef af lagen medgifven — följande:

»Den konkurrens från restaurantinnehafvares och kaféidkares sida, som anföres till stöd för bibehållande af en ordning, där arbetstiden ofta uppgår till 15 timmar och därutöfver, synes, där den i verkligheten förekommer, kunna bekämpas med andra medel. Det är emellertid därvid näppeligen befogadt att såsom konkurrens beteckna den affär med tobaksvaror, som å restauranter och kaféer bedrifves i direkt sammanhang med utskänkingen, enär denna försäljning numera torde å lokaler af nämnda slag vara lika själfskrifven som tillhandahållande af mat och dryck. Dessutom förtjänar anmärkas, att denna försäljning till förtäring på stället af tobaksvaror knappast berör frågan om en tidigare stängningstid för cigarraffärerna, enär dessa torde finna tillfälle att tillgodose den tobakskonsumerande allmänhetens behof utan ett oskäligt förlängande af arbetstiden, vare sig den ofvannämnda försäljningen är tillåten eller förbjuden.

Mer befogad förefaller cigarrhandlarnes anmärkning mot den konkurrens, som bjudes dem i de fall, då, enligt hvad i förenämnda framställningar till Kungl. Maj:t uppgifves, å restauranger, kaféer, automatrestauranger o. s. v. från särskildt lager eller särskild försäljningsplats skulle drifvas fullständig handel med tobaksvaror och försäljning ske äfven till personer, som där icke intagit någon förtäring. Huruvida icke sådan handel bör kunna förhindras redan med stöd af nu gällande lagstiftning förefaller ovisst. I hvarje fall torde den lagstiftningsåtgärd, som i här berörda afseende möjligen kan erfordras, närmast tillhöra ett annat område och icke äga något oskiljaktigt sammanhang med den nu föreliggande frågan.»

Såsom motionären framhållit torde det å ena sidan anses ostridigt, att innehafvare af utskänknings- och kafé rättigheter ha rätt att till gäster, som där intaga förtäring, försälja tobaksvaror för bruk å stället. Å andra sidan torde vara klart, att annan försäljning från oförmälda lokaler af dylika varor kan blifva straffbar antingen såsom olaga handel i den mening, som afses i förordningen angående utvidgad näringsfrihet, eller såsom såbbatsbrott enligt 7 kapitlet 3 § strafflagen eller ock ur bägge dessa synpunkter. För frågan om olaga handel föreligger eller ej, är afgörande dels sättet för handelns bedrivande — »i bod eller från annat upplagsställe» — dels ock i viss mån handelns omfattning. I de fall, där tobaksvaror försäljas till icke gäster från helt eller delvis för tobaksförsäljning afsedda s. k. kiosker, hvilka höra till restauranger eller kaféer, torde olaga handel föreligga. Möjligen kan därjämte i vissa dylika fall försäljningen blifva betraktad såsom ett brott mot den förutnämnda lagen angående förbud mot handels idkande å söckendag utöfver viss tid. Olaga handel i näringsfrihetsförordningens mening bör det äfven vara, om annan å lokalen bedrifven försäljning af nämnda varor till andra än gäster, i fall, där sådan försäljning verkligen förekommer, antager viss omfattning. Redan af gällande lagstiftning nås alltså praktiskt taget såsom straffbar den försäljning, hvarom är fråga, som ej anses följa af själfva utskänknings- eller kafé rättigheten. Vid sådant förhållande synes utskottet det skydd, som redan förefinnes i det af motionären ifrågasatta afseendet, böra anses tillfredsställande. Att i den omfattning, motionären påyrkat, förbjuda all handel med tobaksvaror å restauranger och kaféer, synes utskottet hänsynen till öfriga tobakshandlare icke kräfva. I hvarje fall torde sådana eller andra hänsyn icke påkalla en ändring i

den ifrågavarande lagen, innan densamma ens börjat tillämpas och viss erfarenhet vunnits i det afseende, hvarom är fråga.

På grund af hvad utskottet sålunda anført, hemställer utskottet,

att ifrågavarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 8 mars 1910.

På lagutskottets vägnar:

ERNST TRYGGER.

Reservation:

Herrar *Widén*, *Pettersson* från Södertälje, *Jansson* i Edsbäcken, *Ersson* och *Lindhagen* hafva anført följande:

»Det synes vara påtagligt, att det förhållande, att innehafvare af restauranger och kaféer under den tid, då de egentliga tobakshandlarna äro förbjudna att idka dylik handel, försälja tobaksvaror till allmänheten, innebär en orättvisa, som, i den mån sådant genom lagstiftning kan ske, bör undanrödjas. Äfven om man vill medge, att tobaksvaror i sammanhang med utskänkingen må tillhandahållas gästerna, synes i allt fall särskildt det förfarandet, att dylika varor i större eller mindre omfattning försäljas från bodar eller s. k. kiosker, anordnade i eller i närheten af försäljningslokalen, påkalla rättelse — en rättelse, som enligt vår mening icke kan vinnas allenast genom tillämpning af nu gällande lagstiftning. Detta torde kunna ske äfven utan ändring af lagen den 5 juni 1909 angående handels idkande å söckendag utöfver viss tid, såsom också antyddes i justitieministerns i utskottets betänkande åberopade yttrande.

På grund häraf hafva vi, som ansett motionärens yrkande icke kunna bifallas i den af honom föreslagna formen, yrkat, att utskottet måtte hemställa,

Lagutskottets Utlåtande Nr 22.

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t tacktes för Riksdagen snarast möjligt framlägga förslag till lagstiftning, hvar igenom, i den mån sådant lämpligen kan ske, försäljning af tobaksvaror å kaféer, restauranger m. fl. dylika ställen må förbjudas å tid, då dylik handel i bod är förbjuden.»
